

ОСИГУРУВАЊЕ
НА ИМОТ

ОСИГУРУВАЊЕ
НА ЖИВОТ

ПАТНИЧКО
ОСИГУРУВАЊЕ

ОСИГУРУВАЊЕ
ОД НЕЗГОДА

ОСИГУРУВАЊЕ
ВО СООБРАЌАЈОТ

ОСИГУРУВАЊЕ
ОД ОДГОВОРНОСТ

ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ

Скопје, октомври 2011

Содржина

	ПРЕДГОВОР	4
1.	АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ	5
1.1.	Основање и мисија на Агенцијата	5
1.2.	Организациона структура	6
1.3.	Соработка и размена на искуство	6
2.	ЗАКОНСКА РАМКА ВО ОСИГУРУВАЊЕТО	8
3.	ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ	9
3.1.	Основни поими	9
3.2.	Учесници на пазарот на осигурување	13
3.3.	Национално биро за осигурување	18
3.3.1.	Општо	18
3.3.2.	Информациски центар	19
3.3.3.	Гарантен фонд	21
3.4.	Здружение на осигурување	21
3.5.	Осигурителни производи	21
3.5.1.	Осигурување на живот	23
3.5.2.	Група на неживотно осигурување	27
3.5.2.1.	Задолжително осигурување во сообраќајот	27
3.5.2.2.	Осигурување на имот	27
3.5.2.3.	Осигурување од последици на несреќен случај (незгода)	28
3.5.2.4.	Здравствено осигурување	29
3.5.2.5.	Осигурување од одговорност	29
3.5.2.6.	Патничко осигурување	29
4.	СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ	31
5.	ПРОЦЕС НА ОБРАБОТКА НА ШТЕТИ	32
5.1.	Пријавување на штети	32
5.1.1.	Пријавување штети по основ на задолжително осигурување на автомобилска одговорност кон трети лица	33
5.1.2.	Примена на Европскиот извештај за сообраќајна незгода	33
5.1.3.	Мала материјална штета	35
5.1.4.	Регресни должници	35
5.2.	Ликвидација и исплата на штета	37
6.	ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ (ОСИГУРЕНИЦИ)	38
6.1.	Известување на осигурениците при склучување на договори за осигурување	39
6.2.	Известување на осигурениците во тек на периодот на важење на договорот за осигурување	40
6.3.	Постапување на осигурениците во случај на незадоволство од услугата која ја добиле од друштвото за осигурување	41
6.4.	Доверливост на податоците	41

Почитувани,

Во услови на непредвидливо и динамично окружување, секој човек се стреми да го прилагоди начинот на своето живеење кон сè поголемите промени и неизвесноста од тие промени. Новото модерно време е полно со предизвици и воспоставува стил на живеење со брзо и незапирливо темпо. Турбулентната денешница со себе носи ризици кои индивидуите тешко можат да ги предвидат и да управуваат со нив.

Улогата на управување со ризиците ја презема осигурувањето. Осигурувањето има витална улога во одржувањето и развојот на поединецот, а со тоа и на економијата во целост. Тоа овозможува смалување на несигурноста поврзана со неизвесните настани кои може да се случат во иднината и да предизвикаат безброј економски опасности.

Познавањето на осигурувањето од страна на осигурениците и корисниците на осигурување е од клучна важност за неговиот развој. Свесноста на луѓето за непроценливата улога на осигурувањето, огромната заштитна функција што ја носи и неговото значење за општата благосостојба е основата за развој и унапредување на пазарот на осигурување и на производите кои се нудат на тој пазар.

Целта на оваа брошура е единствена и недвосмислена: на едноставен и разбирлив начин да се доближи и да се објасни смислата на осигурувањето до сите оние кои имаат прашања и нејаснотии поврзани со него. Брошурата дава објаснување за основните поими во осигурувањето, дава јасна слика за учесниците на пазарот на осигурување, и на разбирлив начин ја објаснува нивната улога и нивните права и обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување.

Секој што ќе ја прочита оваа брошура, во неа треба да го најде одговорот на прашањата:

- *Што претставува осигурувањето?*
- *Дали да се осигурам?*
- *Која е мојата корист од осигурувањето?*
- *Дали доволно им верувам на друштвата за осигурување за да им ги доверам моите средства?*
- *Дали ги разбираам ризиците кои се покриени со видот на осигурување што го купувам?*
- *Дали моите права и интереси како осигуреник и корисник на осигурување се соодветно заштитени?*

1. АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

1.1. Основање и мисија на Агенцијата

Агенцијата за супервизија на осигурување на Република Македонија (во понатамошниот текст „Агенција“) е самостојно и независно регулаторно тело кое врши јавни овластувања утврдени со Законот за супервизија на осигурување.

Законските надлежности на Агенцијата се однесуваат на:

- спроведување на супервизија над друштвата за осигурување, осигурителните брокерски друштва, друштвата за застапување во осигурувањето, осигурителните брокери и застапници, правните лица кои се поврзани со друштвата за осигурување и Националното биро за осигурување;
- донесување подзаконски акти;
- одлучување за издавање или одземање дозволи, давање или повлекување согласности, отстранување на незаконитости од спроведени супервизии и други поединечни прашања; како и
- изрекување мерки спрема друштва за осигурување, осигурително брокерски друштва, друштва за застапување во осигурување и други правни и физички лица врз кои Агенцијата спроведува супервизија.

Во рамки на своите овластувања и надлежности, како и преку членство во меѓународни асоцијации од областа на осигурувањето и соработка со други надзорни органи, Агенцијата има за цел да придонесе за зајакнување и поттикнување на развојот на осигурителниот пазар во земјава, придонесувајќи притоа за адекватна заштита на правата и интересите на осигурениците и корисниците на осигурителните производи и услуги.

Улогата на Агенцијата на пазарот на осигурувањето е насочена кон зајакнување на солвентната позиција на друштвата за осигурување, подобрување на начинот на финансиското известување на овие субјекти и зголемување на транспарентноста за работењето.

Агенцијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Македонија. Собранието ги усвојува финансиските извештаи за претходната година и финансискиот план за наредната година.

Агенцијата за супервизија на осигурување е правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Македонија и започна со работа на **1 ноември 2009** година. Со основањето на Агенцијата престанаа надлежностите на Министерството за финансии за спроведување на супервизија на осигурување.

1.2. Организациона структура

Согласно Законот за супервизија на осигурување, орган на управување на Агенцијата е Советот на експерти, составен од пет члена од кои еден е претседател. Претседателот и четирите членови на Советот ги именува и ги разрешува Собранието на Република Македонија на предлог на Владата. Претседателот на Советот на експерти раководи со Агенцијата и ја застапува во односите со трети лица.

Советот на експерти на Агенцијата донесува подзаконски акти; одлучува за издавање или одземање дозволи, давање или повлекување согласности, отстранување на незаконитости врз основа на спроведени супервизии; изрекува мерки спрема друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва, друштвата за застапување во осигурување и другите правни и физички лица врз кои Агенцијата спроведува супервизија; презема други мерки за спроведување на Законот за супервизија на осигурување и другите прописи кои се во нејзина надлежност.

Активностите во Агенцијата се организирани во следните сектори:

- **Сектор за супервизија;**
- **Сектор за регулатива и лиценцирање; и**
- **Сектор за општи и административни работи**

1.3. Соработка и размена на искуство

Со цел зајакнување на соработката и унапредување на супервизијата, Агенцијата за супервизија на осигурување има склучено меморандуми за соработка со домашни и странски регулаторни тела и институции: Народната банка на Република Македонија;

Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување; Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија; Управата за спречување перење пари и финансирање на тероризам; Регулаторното тело за финансиски пазар на Австрија; Агенцијата за супервизија на осигурување на Словенија; Комисијата за финансиски пазар на Бугарија; Агенцијата за финансиски надзор на Хрватска; Агенцијата за супервизија на осигурување на Црна Гора; Регулаторното тело за финансиски пазар на Албанија и Централната банка на Косово.

Исто така, Агенцијата е членка на Меѓународната организација на осигурителни супервизори (International Association of Insurance Supervisors, IAIS).

2. ЗАКОНСКА РАМКА ВО ОСИГУРУВАЊЕТО

Осигурителната дејност во Република Македонија е регулирана со следните прописи:

1. **Закон за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/02, 84/02, 98/02, 33/04, 88/05, 79/07, 08/08, 88/08, 56/09, 67/10 и 44/11);**
2. **Закон за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/05, 70/06, 81/08 и 45/11);**
3. **Закон за трговски друштва;**
4. **Закон за облигациони односи и;**
5. **Подзаконски акти донесени врз основа на горенаведените закони.**

Законот за супервизија на осигурување, како основен закон кој ја регулира осигурителната дејност во РМ, е хармонизиран со директивите и другите прописи на Европската Унија во делот на осигурувањето а истовремено истиот ги вградува принципите и стандардите за осигурување на Меѓународната асоцијација на осигурителни супервизори (IAIS). Законот за супервизија на осигурување ги регулира условите и начинот на вршење работи на осигурување и реосигурување од страна на друштвата за осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на застапување во осигурувањето и осигурително брокерски работи, како и начинот и мерките на спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва, друштвата за застапување во осигурувањето и застапниците.

Законот за задолжително осигурување во сообраќајот ги регулира видовите осигурувања кои имаат задолжителен карактер во РМ. Законот исто така, ги утврдува минималните суми на осигурување на кои може да се договори осигурување во однос на сите горенаведени задолжителни видови на осигурувања, ги регулира роковите за пријавување и надомест на штети од страна на друштвата за осигурување во однос на овие осигурувања, го регулира правото на посредување (медијација), стриктно ги регулира надлежностите на Гарантниот фонд и начинот на утврдување на тарифите на премии за осигурување од автомобилска одговорност, а истовремено предвидува одредби во насока на олеснување на прекуграничното давање на осигурителни услуги преку воспоставување на т.н овластен претставник за штети и воспоставување на Служба за надомест на штети.

3. ПАЗАР НА ОСИГУРУВАЊЕ

Зошто да се осигураме?

Смислата и целта на осигурувањето е **пренесување на ризикот** кој се наоѓа во нашето окружување од **поединецот на осигурувачот** (друштвото за осигурување) со склучување договор за осигурување. На тој начин поединецот настојува да се заштити од опасност (ризик) која може да му го загрози животот или да му нанесе штета на имотот, при што заедничка карактеристика на сите ризици е дека се идни, неизвесни и независни од нашата волја. Цената на осигурувањето се нарекува **премијата** на осигурување. Премија се собира од голем број лица (договарачи на осигурувањето) кои се осигуруваат од ист ризик, при што основна претпоставка е дека само одреден број лица (осигуреници) навистина ќе имаат штета која може да биде материјална и нематеријална. Во случај на **настапување на осигурениот случај**, друштвото за осигурување ќе исплати **надомест или осигурена сума** на осигуреникот или на корисникот на осигурувањето.

.....
Целта на осигурувањето не претставува можност за поединецот да заработи туку заштита на неговиот живот, односно на неговиот имот од последиците на настапување на штетниот настан!
.....

3.1. Основни поими

Под **работи на осигурување** се подразбира склучување и исполнување на договорите за осигурување на живот и пензиско осигурување, со исклучок на задолжителното здравствено и пензиски осигурувања.

Понудата за осигурување се поднесува во **писмена форма** до осигурувачот. Осигурувачот има обврска да одговори на понудата за осигурување за време од **8 дена** од денот кога понудата пристигнала до осигурувачот, а кај осигурувањето на живот за време од **30 дена**, доколку е потребен лекарски преглед. Ако осигурувачот во тој рок не ја одбие понудата која не отстапува од условите под кои тој го врши предложеното осигурување, ќе се смета дека тој ја прифатил понудата и дека договорот е склучен. **Усната понуда** направена до осигурувачот за склучување договор за осигурување не ги обврзува ниту понудувачот ниту осигурувачот.

Обврски на договарачот на осигурувањето	Обврски на осигурувачот
При склучување договор за осигурување	
Пријавување на околностите значајни за оцена на ризикот	Прифаќање на понудата за осигурување
Плаќање премија за осигурување	Известување на договарачот/осигуреникот за условите на осигурувањето
За времетраењето на осигурувањето	
Плаќање премија за осигурување	Формирање технички резерви
Известување на осигурувачот за промените на ризикот	Спроведување мерки на превенција
Спроведување мерки на превенција	Активности поврзани со полисата за осигурување
Кога ќе настапи осигурениот случај	
Пријава на штета	Исплата на надомест или на договорена сума на осигурување
Спроведување мерки за намалување на настанатата штета, односно спречување на зголемување на штетата	Покритие на трошоците за спасување

Договорот за осигурување е двострано обврзувачки правен акт со кој договарачот на осигурувањето се обврзува да здружува определен износ во друштвото за осигурување (осигурувач) а друштвото за осигурување се обврзува ако дојде до настан кој претставува осигурен случај да му го исплати на осигуреникот или на некое трето лице надоместот, односно договорената сума.

Договорот за осигурување е склучен кога договарачите ќе потпишат полиса за осигурување или лист на покритие.

Полисата за осигурување е пишан документ за договореното осигурување и составен дел на договорот за осигурување. Основни елементи на полисата за осигурување се договорните страни, осигурениот предмет, односно осигуреното лице, ризикот опфатен со осигурувањето, траењето на осигурувањето и периодот на покритието, сумата на осигурувањето, или лимитот на покритието, износот на премијата, или придонесот, датумот на издавањето на полисата, и потписи на договорните страни.

.....
Ако не е определено поинаку, договорот за осигурување произведува свое правно дејство почнувајќи од дваесет и четвртиот час на денот што е означен во полисата за осигурување како ден на почеток на траење на осигурувањето, па сè до завршувањето на последниот ден на рокот за кој е договорено осигурувањето.
.....

Листата на покритие е пишан документ кој служи како доказ за склучена полиса за осигурување и истата се издава во случаи кога сè уште нема доволно елементи да се состави (и издаде) полиса за осигурување. Листата на покритие е само привремена замена за полисата на осигурување во која се внесуваат суштествените елементи на договорот за осигурување.

Премијата на осигурување е цената на осигурувањето, односно паричен износ кој договарачот на осигурувањето му го плаќа на осигурувачот врз основа на склучениот договор за осигурување. Премијата на осигурување се состои од

1. Техничка премија;
2. Режиски додаток.

Износот на премијата на осигурувањето е понизок доколку се договори франшиза во однос на истото осигурување без договорена франшиза.

Франшизата подразбира учество на осигуреникот во штетата, а може да се договори како:

1. Квалитативна – со која осигурувачот ја ограничува својата одговорност така што од покриетието и надоместок исклучува некои одредени видови ризици кои можат да бидат покриени со друг вид осигурување, или

2. Квантитативна – во процент или како апсолутен износ од договорената сума, односно штета, а која може да биде интегрална, агрегатна и одбитна.

Вид франшиза	Однос штета и франшиза	Исплата
интегрална	штета > франшиза	целосен износ на штетата
одбитна	штета < франшиза	нема исплата
	штета > франшиза	штета – франшиза
агрегатна (фиксна годишна)	Σ штета < франшиза	како кај одбитната
	Σ штета > франшиза	целосен износ на штетата

Под **осигурен ризик** се подразбира настан кој може да се случи во иднина, кој е неизвесен и независен од волјата на договарачот на осигурувањето или осигуреникот.

Осигурениот случај е настан предизвикан од осигурениот ризик.

Осигурениот износ е максимален износ на обврската на осигурувачот кон осигуреникот, односно корисникот на осигурувањето, доколку настапи осигурениот случај. Надомест или договорена сума е паричен износ кој осигурувачот се обврзува да му го исплати на осигуреникот, односно на корисникот на осигурување, врз основа на склучениот договор за осигурување.

Надомест или договорена сума е паричен износ кој осигурувачот се обврзува да му го исплати на осигуреникот, односно на корисникот на осигурување, врз основа на склучениот договор за осигурување.

3.2. Учесници на пазарот на осигурување

1. Кој е договарач на осигурувањето?

Договарач на осигурувањето е правно или физичко лице кое со осигурувачот склучува договор за осигурување, односно плаќа премија на осигурувањето, но не значи дека мора да го има и правото за надомест.

2. Кој е осигуреник?

Осигуреник е осигуреното лице. Кај осигурувањето имот за сопствена сметка договарачот на осигурувањето истовремено е и осигуреник, додека кај осигурувањето за туѓа сметка осигуреник може да биде едно или повеќе трети лица. Кај осигурувањето на живот, осигуреник е личноста за чиј живот се склучува полисата за осигурување, а во случај кога договарачот на осигурувањето и осигуреникот не се исто лице, за склучување полиса која се однесува на случај на смрт на некое трето лице, потребна е писмена согласност на осигуреникот.

3. Кој е корисник на осигурувањето?

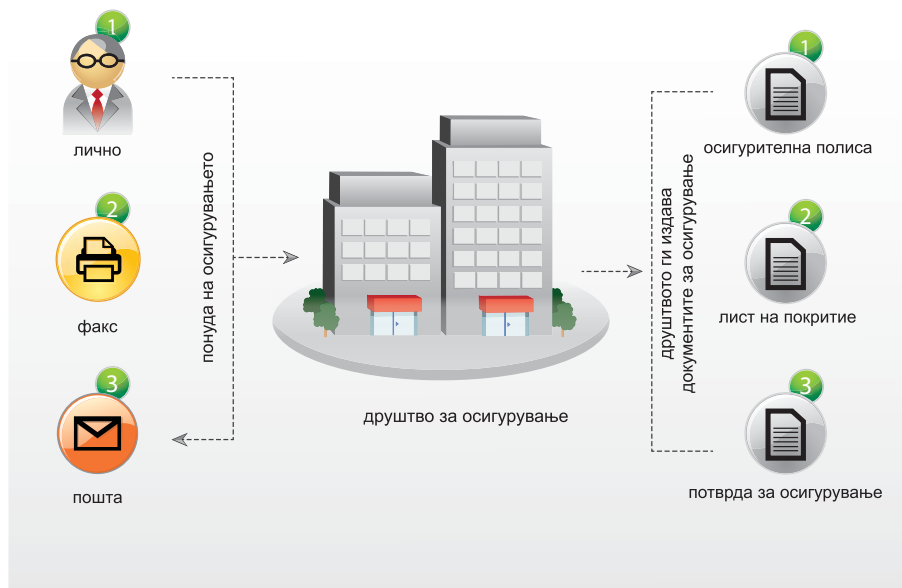
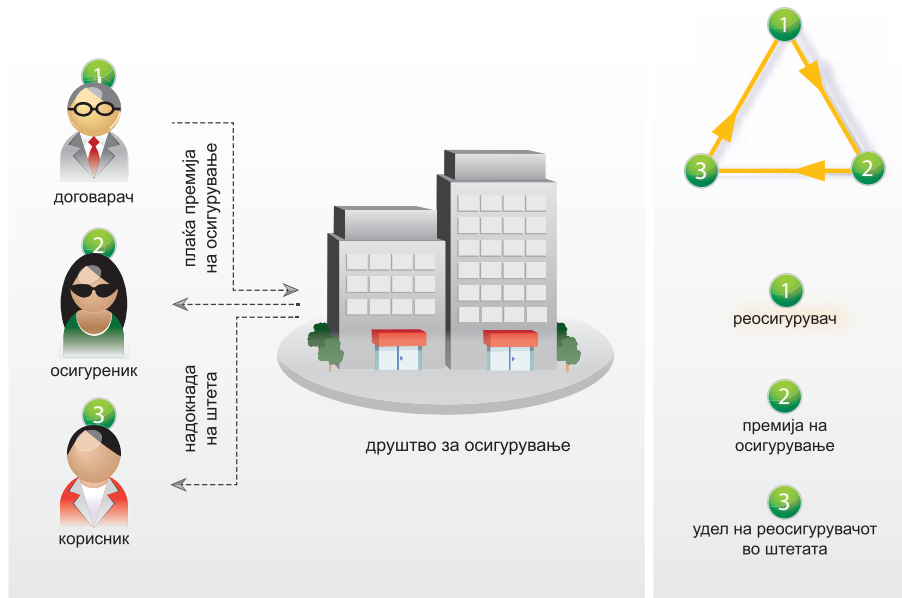
Корисник на осигурувањето е правно или физичко лице кое има право на надомест доколку настапи осигурениот случај. По еден договор за осигурување, односно по полиса на осигурување, може да постојат повеќе корисници. Доколку во договорот за осигурување се одредени повеќе корисници, во случај на настапување на осигурениот случај надоместот се дели меѓу корисниците.

4. Кој е осигурувач?

Осигурувач е правно лице кое врши работи на осигурување. Работите на осигурување во Република Македонија можат да ги вршат **друштва за осигурување** со седиште во Република Македонија кои добиле дозвола од Агенцијата за супервизија на осигурување.

Поедноставно кажано, работата на друштвата за осигурување се сведува на примање периодични уплати во форма на премија од договарачот на осигурувањето во замена за тоа дека на корисникот на осигурувањето ќе му надомести потенцијална идна штета на осигурениот имот, односно живот.

Средствата собрани преку премии друштвата за осигурување ги инвестираат во дозволени финансиски инструменти, во согласност со одредбите на Законот за супервизија на осигурување, од кои со текот на времето ќе остваруваат одреден принос во зависност од движењата на финансиските пазари.

5. Кој е реосигурувач?

Реосигурувач е правно лице кое врши работи на реосигурување. Под работи на реосигурување подразбираме **префрлање** на вишокот на ризик над максимално дозволеното покритие кај друштвата за осигурување **кон друштвата за реосигурување**.

Секој осигурувач (друштво за осигурување) има одредено ниво на самопридржај, што подразбира максимален износ на штети кој тоа може да го исплати, односно претставува граница на покритието на осигурувачот. Со цел да се заштити од неможноста да ги исплати штетите во случај кога би настапиле големи, односно катастрофални штети, осигурувачот склучува договор за реосигурување со реосигурувачот, односно со друштвото за реосигурување, со кој дел од своите обврски му ги пренесува на реосигурувачот за што плаќа реосигурителна премија.

Реосигурувањето не го менува односот меѓу осигурувачот и договарачот на осигурувањето (осигуреникот), такашто договарачот на осигурување најчесто не знае, ниту мора да знае дека е склучен договор за реосигурување.

6. Што е застапување во осигурувањето?

Застапувањето во осигурувањето претставува подготовка и склучување договори за осигурување во име и за сметка на едно или повеќе друштва за осигурување, за производи на осигурување кои меѓусебно не си конкурираат.

Дејноста застапување во осигурувањето во Република Македонија можат да ја вршат само оние лица кои за тоа добиле дозвола од Агенцијата, а тоа се:

- **физички лица кои ја вршат дејноста давање услуги на застапување во осигурувањето;**
- **друштва за застапување во осигурувањето со седиште во Република Македонија, и**
- **банки.**

Работите на застапување во осигурувањето ги извршува друштвото за застапување во име и за сметка на друштвото за осигурување со кое има склучено договор за застапување во осигурувањето.

7. Кој е застапник во осигурувањето?

Работите на застапување во осигурувањето смеат да ги вршат само застапници во осигурувањето т.е. физички лица кои за тоа поседуваат **лиценца** издадена од Агенцијата за супервизија на осигурувањето, а која ја добиле врз основа на успешно положениот испит за вршење работи на застапување во осигурувањето.

8. Што се осигурително брокерски работи?

Осигурително брокерски работи во осигурувањето и реосигурувањето ги подразбираат следниве активности и услуги:

- *посредување во договарање или вршење работи за склучување договори за осигурување, како и,*
- *помош при извршување на правата од договорите за осигурување, односно за реосигурување, а посебно при решавање на отштетни побарувања по остварен осигурен штетен настан.*

9. Кој е осигурителен брокер?

Осигурително брокерски работи смеат да вршат само осигурителни брокери, односно физички лица кои за тоа поседуваат **лиценца** издадена од Агенцијата за супервизија на осигурувањето а која ја добиле врз основа на успешно положениот испит за вршење работи на осигурително брокерски работи во осигурувањето. Осигурителниот брокер мора да биде во работен однос во осигурително брокерско друштво.

Осигурителниот брокер е должен да ги штити интересите на осигурениците, што вклучува давање појаснувања и совети на осигурениците за сите околности релевантни за нивното одлучување во однос на склучување на договори за осигурување за одделни класи на осигурување, или по однос на одделни друштва за осигурување. За исполнување на своите обврски осигурителниот брокер е особено должен да изготви соодветна анализа на ризикот, земајќи ги предвид сите околности од значење за ризикот на поединечен случај, и со тоа на осигуреникот да му обезбеди најсоодветно осигурително покритие.

Исто така, осигурителниот брокер му укажува помош на осигуреникот во текот на важење на договорот за осигурување, како пред така и по настанување на осигурениот настан, а особено да обезбеди дека осигуреникот ги извршил правните дејствија во предвидените рокови, а кои се предуслов за стекнување и уживање на правата кои произлегуваат од договорот за осигурување.

Осигурителниот брокер, доколку посредува во реализација на отштетните побарувања, е должен да соработува со надлежните лица - служби на клиентот, за подготовка на доказна документација за основата и висината на отштетното побарување, како и да прибира други потребни докази.

.....
Осигурително брокерските друштва, односно осигурителните брокери работат во интерес на договарачите на осигурувањето. На тој начин тие, во согласност со желбите и можностите на договарачот, предлагаат најдобар осигурителен производ врз основа на анализа на сите осигурителни производи кои се нудат на пазарот
.....

10. Обврски на застапниците во осигурувањето, односно осигурителните брокери во пружањето информации

Застапниците во осигурувањето, односно осигурителните брокери се должни пред склучувањето на договорот за осигурување или реосигурување, како и при измените, односно обновувањето на договорот, да му ги дадат на договарачот на осигурувањето следниве податоци:

1. име и презиме и адреса;
2. регистар во кој е пријавен и начин за негова проверка;
3. друштво за застапување, односно посредување во осигурувањето и реосигурување во кое или за кое работи;
4. назив на друштвото за осигурување, односно друштвото за реосигурување со кои има склучено договор;
5. податок за вонсудска постапка на решавање спорови меѓу осигуреник (договарач на (ре)осигурување, потрошувач) и друштво за (ре)осигурување, друштво за реосигурување, односно понудувач на (ре)осигурителни услуги, како и
6. податоци за интерна постапка на решавање на претставки на осигуреници.

3.3. Национално биро за осигурување

3.3.1. Општо

Основањето и работењето на Националното биро за осигурување е регулирано со Законот за задолжително осигурување во сообраќајот.

Националното биро за осигурување (во понатамошниот текст: НБО) е правно лице основано и управувано од друштвата за осигурување кои вршат работи на осигурување од автомобилска одговорност, со седиште во Република Македонија. НБО ги врши следниве работи:

- врши работи согласно меѓународните спогодби за осигурување од одговорност на сопствениците и корисниците на моторни возила (зелена карта) и ги претставува друштвата за осигурување пред меѓународните организации на друштвата за осигурување;
- издава и печати меѓународни зелени карти за потребите на членките;
- ја определува висината на дополнителната премија за издавање на меѓународни зелени карти, по претходна согласност на Министерството за финансии;
- води статистичка евиденција и врши статистичка обработка на статистичките податоците добиени од друштвата за осигурување согласно статистичките осигурителни стандарди и истите квартално ги објавува на својата интернет-страница;
- воспоставува и одржува централен систем за евиденција на полиси и штети од употреба на моторни возила;
- врши работи кои се од заеднички интерес на друштвата за осигурување, пропишани во Законот за трговските друштва или во Статутот на Бирото, како и други работи за кои е овластено од нејзините членови;
- донесува кодекс на однесување на друштвата за осигурување;
- соработува со други органи за прашања од областа на осигурувањето;
- врши и други работи согласно со овој закон.

.....
Друштвата за осигурување кои вршат работи на задолжително осигурување од автомобилска одговорност (задолжително) се членки на Националното биро за осигурување (согласно одредбите на Законот за задолжително осигурување во сообраќајот)

3.3.2. Информациски центар

Во рамки на НБО е основан **Информациски центар** чија цел е зголемување на ефикасноста во решавање на барањата за надомест на штети настанати во сообраќајните незгоди со употреба на моторни возила на територијата на Република Македонија и на територијата на земјите членки на системот на Зелена карта (ЕУ, Исланд, Норвешка, Лихтенштајн, Андора, Швајцарија, Хрватска, Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Русија)

Основни задачи на информацискиот центар се:

1. Собирање податоци и водење регистар на податоци;
2. Ажурирање на собраните податоци од регистарот, и
3. Давање помош на оштетените лица во прибирањето податоци од регистарот, односно во прибирањето на податоците од регистрите на информациските центри од земјите членки на системот на Зелена карта.

.....
Податоците собрани во Регистарот се чуваат најмалку 7 години по престанокот на регистрацијата на моторното возило или по престанокот на договорот за осигурување.
.....

Податоците кои влегуваат во Регистарот на Информацискиот центар редовно се собираат од друштвата за осигурување, односно од евиденцијата на регистрираните возила. Самиот Регистар содржи податоци за:

- регистарските ознаки од регистарските таблички, видови, марки, типови, броеви на шасии, односно каросерии од возилата, регистрирани во Република Македонија;
- бројот на полисата за осигурување од автомобилска одговорност за возилата регистрирани во Република Македонија;
- датумот на престанување на важноста на договорот за осигурување од автомобилска одговорност;
- името и седиштето на друштвата за осигурување коишто вршат работи на задолжително осигурување од автомобилска одговорност;
- името и презимето, единствениот матичен број, датумот и местото на раѓање, постојаното и привременото место на живеење на осигуреникот;
- името и/или седиштето на овластени претставници, назначени од друштвата за осигурување на други земји членки на Европската Унија, во Република Македонија;
- списокот на моторните возила за кои во Република Македонија не важат одредбите за осигурување од автомобилска одговорност.

.....
Информацискиот центар мора на сите оштетени лица, или на другите учесници во било која сообраќајна незгода, да им овозможи увид во податоците и користењето на податоците во согласност со Законот за задолжително осигурување во сообраќајот
.....

3.3.3. Гарантен фонд

Гарантниот фонд се средства на НБО кои се наменети за извршување обврски кои произлегуваат од штети настанати на територијата или надвор од територијата на Република Македонија од непознати, односно од неосигурени возила или возила кои се осигурени кај друштво за осигурување во стечај, како и штети од возила со странски регистарски ознаки настанати на територијата на Република Македонија.

3.4. Здружение на осигурување

Здружението на осигурување при Стопанската комора на Македонија е основано во 2005 година со цел:

- *заштита, застапување и спроведување на заедничките цели на членовите на здружението, т.е. друштвата за осигурување регистрирани во Република Македонија, пред органите на власта и другите организации,*
- *поттикнување на развој и унапредување на македонскиот пазар на осигурување, како и*
- *ширење и подигање на културата на осигурување во согласност со општите начела на општественото и стопанското значење на функцијата на осигурувањето.*

3.5. Осигурителни производи

Како што е веќе предходно споменато, работите на осигурување се делат на две основни групи – осигурувања на живот и неживотни осигурувања.

Кај неживотните осигурувања спаѓаат:

1. *Осигурување од последици на несреќен случај;*
2. *Здравствено осигурување;*
3. *Осигурување на моторни возила (каска);*
4. *Осигурување на шински возила (каска);*
5. *Осигурување на воздухоплови (каска);*
6. *Осигурување на пловни објекти (каска);*
7. *Осигурување на стока во превоз (карго);*
8. *Осигурување на имот од пожар и природни непогоди;*
9. *Други осигурувања на имот;*
10. *Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила;*

-
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови;
 12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти;
 13. Општо осигурување од одговорност;
 14. Осигурување на кредити;
 15. Осигурување на гаранции;
 16. Осигурување од финансиски загуби;
 17. Осигурување на правна заштита;
 18. Осигурување на туристичка помош.

а додека, пак, во групата на осигурување на живот се опфатени:

1. Осигурување на живот (осигурување во случај на доживување, осигурување во случај на смрт, мешано осигурување на живот, рентно осигурување и осигурување на живот со поврат на премии);
2. Осигурување на брак или породување;
3. Осигурување на живот во врска со удели во инвестициони удели;
4. Осигурување на тонтина;
5. Осигурување на средства за исплата.

3.5.1. Осигурување на живот

ШТО?

Осигурувањето на живот е вид осигурување кај кое престанокот или траењето на животот на едно или повеќе лица (осигурени) доведува до исплата на осигурената сума од страна на осигурувачот. Осигурувањето на живот претставува договор со кој осигурителот се обврзува да му исплати на корисникот на осигурувањето одредена сума или рента во случај на смрт на осигуреникот или во случај на негово доживување на договорениот временски период.

КОЈ?

Лицето кое склучува договор за осигурување на живот се нарекува договарач на осигурување. Лицето во чија корист се склучува договорот за осигурување на живот се нарекува корисник на осигурување. А лицето од чие доживување или смрт зависи исплатата на осигурената сума се нарекува осигуреник.

!

Договарачот на осигурување и осигуреникот може но и не мора да бидат исто лице. Доколку се склучува договор за осигурување на живот во случај на смрт на трето лице, тогаш за полноважноста на договорот е потребна писмена согласност од тоа лице дадена во полисата или во издвоено писмо, при потпишување на полисата, со назначување на осигурената сума.

Во праксата најчесто се среќаваме со следните видови полиси за осигурување на живот:

1. Осигурување во случај на смрт (ризико);
2. Осигурување во случај на доживување;
3. Мешано осигурување;
4. Рентно осигурување.

Доколку е склучена полиса за **осигурување на живот во случај на смрт**, т.н. ризико полиса, осигурената сума се исплатува на корисникот или корисниците на осигурувањето само во случај на смрт на осигуреникот во договореното траење на осигурувањето. Доколку осигуреникот го доживее рокот на кој е склучена таквата полиса или настапи смрт после датумот назначен во полисата како датум на истек на осигурувањето, тогаш тој нема право на исплата на осигурената сума.

Долната граница на пристапна старост на осигуреникот за осигурување на живот каде што е вклучен ризикот од смрт најчесто е 14 години, а горната граница на пристапна старост е 65 години и при тоа можат да се осигураат потполно здрави лица. Додека, пак, болни лица и лица постари од 65 години можат да се осигураат исклучиво со лекарски преглед и врз основа на посебни услови за осигурување на зголемен (анормален) ризик.

Кај полисата за **осигурување на живот во случај на доживување**, осигурената сума се исплатува само во случај ако осигуреникот го доживее договорениот рок. Доколку кај осигуреникот настапи смрт за време на траењето на договорот, корисникот, односно корисниците од полисата за осигурување немаат право на исплата на договорената сума. Во праксата овој вид осигурување најчесто се договара во комбинација со поврат на уплатената премија во случај на смрт.

Кај полисата за **осигурување на живот во случај на смрт и доживување**, т.н. мешано осигурување, осигурената сума се исплатува на корисникот или корисниците на осигурување доколку кај осигуреникот настапи смрт за време на траењето на осигурувањето или, пак, на крајот на договореното траење на осигурувањето, доколку осигуреникот е сè уште жив.

Со склучување на полиса за **рентно осигурување**, осигуреникот има право на исплата на одредени периодични (месечни, квартални, односно годишни) износи во текот на одреден период или доживотно, во зависност од видот на полисата. Висината на рентата е однапред одредена во договорот, а може да биде еднаква во секој период, растечка или опаѓачка. Почетокот на исплата на рентата може да биде после потполна уплата на премијата, веднаш или по истекот на одредено време утврдено во договорот. Овој вид осигурување најчесто се склучува како дополнување на пензиското осигурување.

Доколку договарачот на осигурувањето од било која причина повеќе не може или не сака да ја плаќа договорената премија, на располагање ги има следните можности:

1. Откуп – случај кога договорот за осигурување престанува да важи, односно се прекинува, а осигурувачот на договарачот му ја исплаќа откупната вредност на полисата, односно само дел од претходно уплатените средства, во согласност со табелите за откупни вредности. Договарачот на осигурувањето има право на откуп, најчесто доколку се уплатени најмалку 3 годишни премии, но осигурувачот може да понуди и пократок рок, во согласност со табелите за откупни вредности и условите за осигурување.

2. Капитализација – случај кога договарачот на осигурувањето, доколку се исполнети условите за капитализација и по негово барање, се ослободува од понатамошно плаќање на премијата, договорот за осигурување и понатаму останува во сила, а осигурената сума се намалува според табелата за капитализирани износи. Според тоа, осигурувачот има обврска да ја исплати намалената осигурена сума доколку настапи осигурениот случај.

Осигурувачот има обврска табелата за откупни вредности и табелата за капитализирани износи да му ги предаде на договарачот на осигурувањето при склучувањето на договорот за осигурување на живот.

Висината на премијата кај осигурувањето на живот зависи, пред сè, од осигурениот ризик, односно ризиците, пристапната старост, полот, здравствената состојба и занимањето на осигуреникот.

Полисата за осигурување на живот може да биде винкулирана, односно дадена во залог. Винкулирањето, односно заложувањето на полисата има дејство спрема осигурувачот само ако е писмено известен дека полисата е заложена кај определен доверител. На пример, полисата за осигурување на живот може да послужи како инструмент за добивање, односно осигурување на враќање банкарски кредит. Во тој случај полисата се винкулира во корист на банката, односно правото на исплата на осигурената сума во случај на настанување на осигурениот случај се преотстапува на банката, во согласност со изјавата за винкулација.

За животот на едно лице може да се склучат повеќе договори за осигурување на живот со различни осигурувачи, и притоа корисникот има право на исплата на осигурените суми врз основа на секој од нив, во согласност со склучените договори за осигурување.

3.5.2. Група на неживотно осигурување

3.5.2.1. Задолжително осигурување во сообраќајот

Сопствениците, односно корисниците на превозни средства во сообраќајот имаат обврска да склучат договор за осигурување кој покрива штети предизвикани на трети лица во сообраќајот. Овие осигурувања се дел од групата на неживотни осигурувања, и се пропишани со Законот за задолжително осигурување во сообраќајот:

- осигурување на патници во јавен превоз од последици на несреќен случај - незгода;
- осигурување на сопственици, односно корисници на моторни и приклучни возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица;
- осигурување на сопственици, односно корисници на воздухоплови од одговорност за штети предизвикани на трети лица, и
- осигурување на сопственици, односно корисници на бродови, односно чамци на моторен погон, од одговорност за штети предизвикани на трети лица.

Останатите осигурувања од групата на неживотни осигурувања се доброволни. Од задолжителните осигурувања во сообраќајот, најзастапено е осигурувањето на сопственици, односно корисници на моторни и приклучни возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица во сообраќајот т.н осигурување од автомобилска одговорност. Сопственикот, односно корисникот на автомобилот е должен да склучи договор за осигурување врз основа на кој осигурувачот е должен да ја покрие штетата што е предизвикана по негова/нејзина вина на трето (оштетено) лице. Штетата може да биде поради оштетување или уништување на предмети (освен за предмети кои сопственикот, односно корисникот на моторното возило по чија вина е предизвикана штетата ги примил на превоз), телесни повреди, нарушување на здравјето или смрт.

3.5.2.2. Осигурување на имот

Договор за осигурување на имот може да склучи секое лице, односно може да се склучи во корист на секое лице кое има оправдан интерес над предметот на осигурување, доколку при настапување на осигурениот случај тоа лице претрпи одредена материјална штета.

Кај осигурувањето на имот, износот на исплатениот надомест по основ на осигурувањето не може да биде поголем од износот на настанатата штета. Само кај осигурувањето на насади, плодови и останати земјоделски производи, износот на штетата се утврдува врз основа на вредноста која би ја имале при нивната берба, доколку не е поинаку утврдено.

Кога вредноста на осигурениот предмет во моментот на настанување на осигурениот случај е поголема од осигурената сума, тогаш станува збор за подосигурување. Доколку разликата меѓу вредноста на осигурениот предмет и осигурената сума не е значајна за утврдување на отштетното побарување, осигурувачот е должен да го исплати побарувањето во целост. Во спротивно, одобриениот надомест по отштетното побарување се смалува сразмерно на вредноста на осигурениот предмет во моментот на настанување на осигурениот случај.

Надосигурување е спротивен случај од подосигурување, односно настанува кога осигурената сума е поголема од реалната вредност на осигурениот предмет. Доколку до надосигурување дошло за времетраењето на договорот за осигурување, секоја договорна страна има право да бара намалување на осигурената сума, односно на премијата, почнувајќи од денот кога своето барање за намалување го соопштила до другата заинтересирана страна. Во случај кога надосигурувањето е склучено со цел да се изврши измама, другата договорна страна може да бара да се поништи таквиот договор за осигурување.

Доколку некој имот е осигуран од ист ризик и под исти услови за осигурување кај повеќе осигурувачи (повеќекратно осигурување), а при тоа тие договори не се склучени со намера да се изврши измама, во случај на настанување на осигурениот случај осигуреникот има право на исплата на штета врз основа на еден договор, или по сите договори, меѓутоа надоместот за штета не смее да биде поголем од вредноста на настаната штета, односно од договорената сума.

3.5.2.3. Осигурување од последици на несреќен случај (незгода)

За многу мали месечни износи на премија може да се купи осигурување од последици на несреќен случај (незгода). Ова осигурување покрива трошоци кои би настанале доколку лицето се здобие со телесни повреди предизвикани од настанување на несреќен осигурен случај. Осигурувањето ги покрива и сите трошоци предизвикани од лекување на нарушено здравје предизвикано од несреќен осигурен случај, делумен или траен инвалидитет предизвикан од несреќен осигурен случај, како и трошоци поврзани со загуба поради смрт на осигуреното лице, за кои правото на надомест му припаѓа на корисникот на полисата.

3.5.2.4. Здравствено осигурување

Здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување во Република Македонија се уредува согласно Законот за здравствено осигурување.

Здравственото осигурување се установува како задолжително и доброволно.

Задолжително здравствено осигурување се установува за сите граѓани на Република Македонија заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата под услови утврдени со Законот за здравствено осигурување. Задолжително здравствено осигурување го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

Доброволно здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување. Доброволно здравствено осигурување можат да спроведуваат друштвата за осигурување.

Доброволното здравствено осигурување може да се воспостави само како дополнително за лица за кои претходно е воспоставено задолжително здравствено осигурување.

3.5.2.5. Осигурување од одговорност

Осигурувањето од одговорност покрива ризици, при вршењето одредени професионални дејности, да се предизвикаат штети поради невнимание на трети лица. Осигурувањето од одговорност за некои професии е задолжително. Така, на пример, со посебни закони се регулира туристичките агенции, адвокатите, лекарите, друштвата за ревизија, осигурителните брокерски друштва, издавачите на електронски сертификати, градежните работници, нотарите и некои други професии да бидат осигурени од одговорност за штети кои би можеле да ги предизвикаат поради невнимание во вршењето на својата дејност.

3.5.2.6. Патничко осигурување

Со склучување договор за патничко осигурување, договарамот на осигурувањето, односно осигуреникот се заштитува од ризик кој може да настане на патување надвор од постојаното место на живеење на договорувамот/ осигуреникот:

- туристичко осигурување;
- патничко здравствено осигурување;
- осигурување на помош за време на патувањето надвор од постојаното место на живеење или престојување; и
- останати видови осигурувања од ризици поврзани со користење на туристички услуги.

4. СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

Агенцијата за супервизија на осигурување спроведува супервизија врз субјектите на осигурителниот пазар со цел да утврди дали вршењето на работите на осигурување е согласно правилата за управување со ризик и другите законски одредби кои го регулираат работењето на друштвата за осигурување. Агенцијата ја контролира на два начина законитоста на работењето на друштвата за осигурување и реосигурување, осигурително брокерските друштва, друштвата за застапување во осигурување, осигурителните брокери, застапниците во осигурувањето и Националното биро за осигурување:

- 1. Преку спроведување перманентна вонтеренска супервизија која се темели на анализа на извештаите, документите и информациите кои друштвата ги доставуваат до Агенцијата;**
- 2. Преку спроведување непосредна теренска супервизија која може да биде редовна или вонредна и целосна или делумна, во зависност од оцената на Агенцијата.**

Друштвата за осигурување мораат континуирано да ја одржуваат вредноста на капиталот на соодветна висина (адекватност на капитал), во зависност од обемот на работа и класите во рамките на кои вршат работи на осигурување, како и ризиците на кои се изложени при вршење на тие работи.

Друштвата за осигурување пресметуваат технички резерви со цел да ги покријат сите обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување. Математичката резерва, како дел од техничките резерви, ја издвојуваат друштвата кои вршат работи на осигурување на живот. Математичка резерва се издвојува во висина на сегашната вредност на проценетите идни обврски на друштвото за осигурување кои произлегуваат од договорите за осигурување, намалени за сегашната вредност на идните премии кои треба да се платат врз основа на тие договори. Висината на техничките резерви и математичката резерва кај друштвата ја проценува овластен актуар. Актуарот е стручно лице кое се занимава со проблемите на финансиската неизвесност и ризиците со користење на математички методи од теоријата на веројатност, статистика и финансиска математика. Работата на актуарот вклучува анализа на податоците од минатото, процена на постојните ризици и развој на модели за проектирање на идните настани.

Друштвото за осигурување е должно да издвои средства најмалку во висина на техничките резерви. Друштвата за осигурување се должни средствата за покривање на техничките резерви, да ги пласираат во форми на вложувања пропишани со Законот за супервизија на осигурување, на начин кој ќе ги задоволи критериумите на сигурност, профитабилност и диверзифицираност, притоа земајќи ги предвид класите во рамки на кои врши работи на осигурување, како и пристигнатоста на своите обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување. Средствата за покривање на техничките резерви, односно математичката резерва можат да се вложуваат во депозити во банки, хартии од вредност издадени од Република Македонија или Народната банка на Република Македонија, акции, удели, обврзници и сл.

Друштвото за осигурување е должно во друштво за осигурување регистрирано за активно реосигурување да ги реосигура обврските од договорите за осигурување, над износот што со табелата за максимално покривање е предвидено друштвото да ги покрие со сопствени средства.

5. ПРОЦЕС НА ОБРАБОТКА НА ШТЕТИ

Процесот на обработка на штети опфаќа постапка на пријавување, процена и ликвидација на штети од страна на друштвото за осигурување, со цел обесштетување на осигуреникот.

5.1. Пријавување на штети

Осигуреникот е должен, освен во случај на осигурување на живот, во рок од 3 дена по сознанието за настанување на осигурениот случај, за тоа да го извести осигурувачот. Основна обврска на осигуреникот е, по настанување на осигурениот случај, во пропишаниот или договорениот рок да го извести осигурувачот и да постапи согласно одредбите од условите кои се применуваат на предметниот договор за осигурување, кои го уредуваат начинот на кој осигуреникот треба да постапи во случај на настанување на осигурениот случај. Доколку осигуреникот не го испочитува рокот за пријава на штетен настан, должен е да му ја надомести на осигурувачот штетата која тој би ја имал поради тоа.

5.1.1. Пријавување штети по основ на задолжително осигурување

на автомобилска одговорност кон трети лица

Оштетено лице е секое лице на кое му нанесена штета од материјална или нематеријална природа и кое има право да поднесе отштетно побарување до друштвото за осигурување кое е одговорно за исплата на настанатата штета.

Друштво за осигурување со кое сопственикот на возилото со кое е причинета штетата склучил договор за осигурување на автомобилска одговорност кон трети лица, е одговорно за решавање и исплата на штетите по основ на задолжителното осигурување.

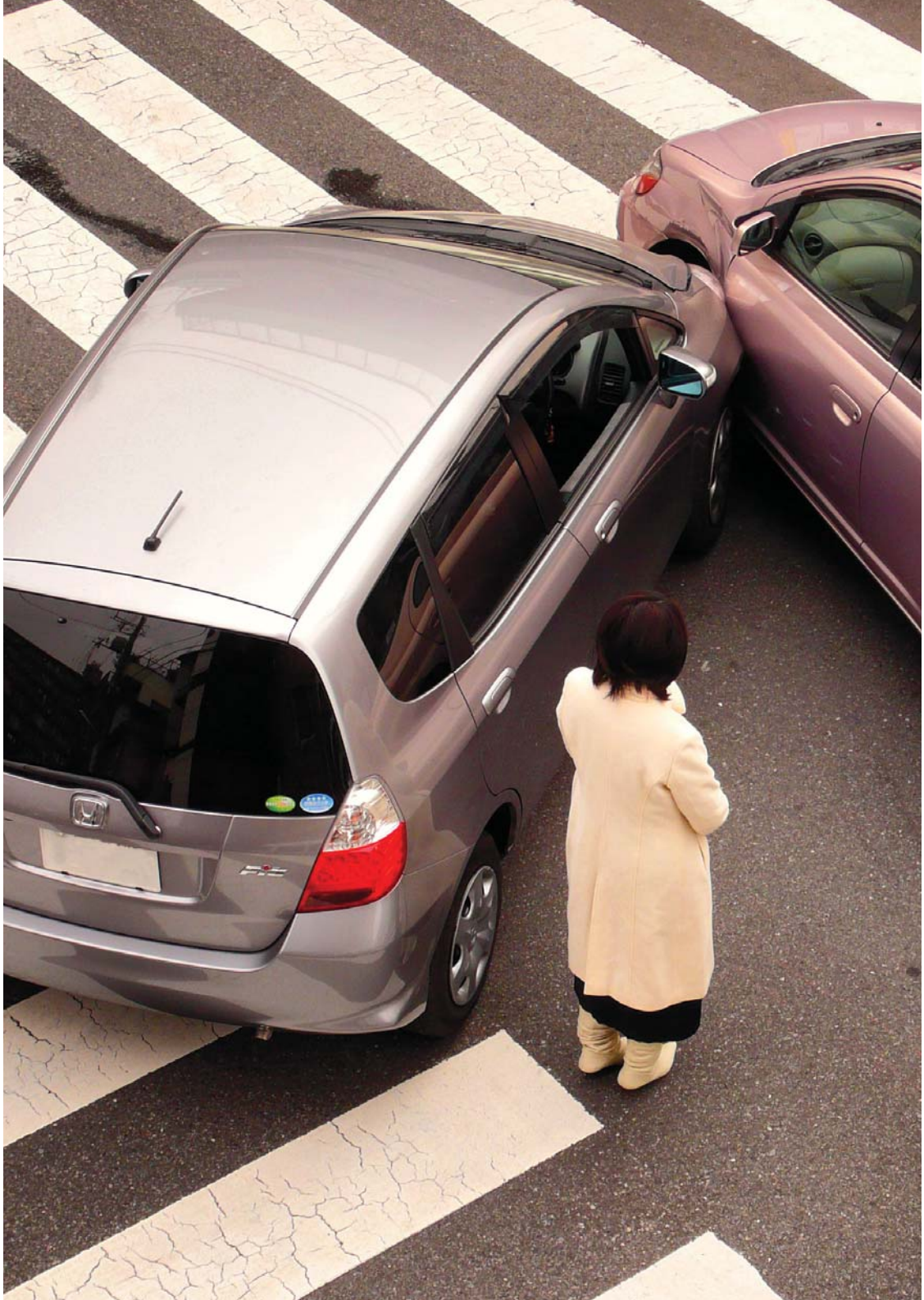
Оштетено лице е секое лице на кое му нанесена штета од материјална или нематеријална природа и кое има право да поднесе отштетно побарување до друштвото за осигурување кое е одговорно за исплата на настанатата штета.

5.1.2. Примена на Европскиот извештај за сообраќајна незгода

Европскиот извештај за сообраќајна незгода е унифициран образец кој се пополнува во случај на сообраќајна незгода со мала материјална штета, а го пополнуваат учесниците во сообраќајната незгода, без присуство на овластен полициски службеник. **Европскиот извештај не ја утврдува вината на учесниците во сообраќајната незгода. Со него се утврдуваат начинот и околностите под кои се случила незгодата.**

Постојат исклучоци во примената на Европскиот извештај во случај на мала материјална штета. Учесниците во сообраќајната незгода се должни да повикаат полициски службеници во случаи кога:

- едно од возилата нема регистарски таблички или истото не е осигурано;
- едно од возилата има странска регистарска табличка;
- еден од возачите е под дејство на алкохол, дрога или други психотропни супстанции;
- еден од возачите не поседува соодветна возачка дозвола;
- во сообраќајната незгода има повредени лица;
- возачите не можат да ги усогласат мислењата во врска со начинот и околностите под кои се случила сообраќајната незгода;
- еден од возачите одбива да ги даде своите лични податоци, односно податоците за возилото или
- еден од возачите го напуштил местото на сообраќајната незгода.

5.1.3. Мала материјална штета

Штета настаната на објекти и на возила на кои не им се оштетени виталните делови за управување и запирање, а возилата можат самостојно да се движат по патот претставува мала материјална штета.

При обработка и решавање на отштетно побарување, за штета настаната во сообраќајна незгода евидентирана со Европски извештај, не постои законски основ за ограничување на висината на надоместот на штета.

5.1.4. Регресни должници

Сопственикот, односно корисникот на моторно возило ризикува да биде изложен на голем финансиски трошок во случај да предизвика сообраќајна незгода со возилото во случаи кога:

- *го користи возилото во сообраќајот без да ја обнови полисата за осигурување од одговорност кон трети лица, односно возилото го управува во сообраќајот нерегистрирано;*
- *го управува возилото под дејство на алкохол, дрога и други психотропни супстанции, и*
- *го управува возилото без важечка возачка дозвола.*

Во сите наведени случаи, друштвото за осигурување ќе побарува регрес од сопственикот / корисникот на моторното возило, односно тој ќе биде должен со сопствени средства да го покрие износот на штетата што настанала како последица на сообраќајната незгода.

Што секој осигуреник треба да знае пред да го склучи договорот за осигурување а е важно во случај на штетен настан.

Општите услови на осигурување се основни одредби кои го уредуваат договорот за осигурување и се негов составен дел.

Посебните услови на осигурување содржат одредби кои не се опфатени во Општите услови на осигурување, а со нив се прошируваат или се скратуваат правата од одредени договори за осигурување.

Општите и посебните услови ги дефинираат правата и обврските на осигурениците и друштвата за осигурување кои произлегуваат од договорите за осигурување, а нивните одредби се применуваат во постапката на управување со штети.

Осигуреникот е должен, пред потпишување на полисата, да ги прочита и да ги разбере општите и посебните услови под кои се склучува одредено осигурување. Во нив се опишани сите ризици кои се опфатени со осигурителното покритие за кое договорувачот на осигурување плаќа премија, а ризиците кои се исклучени од осигурување, односно случаите во кои осигурувањето престанува да важи, се јасно дефинирани.

Осигурителот е должен, при склучување на договор за осигурување, да го извести осигуреникот за општите и посебните услови по кои е склучен договорот за осигурување и доколку не се впишани во договорот за осигурување, должен е истите да му ги предаде на осигуреникот заедно со договорот за осигурување. Исполнувањето на оваа обврска мора да биде наведена во полисата за осигурување, а осигуреникот со совојот потпис потврдува дека условите по кои се склучува договорот му се предадени од страна на осигурителот.

5.2. Ликвидација и исплата на штета

Кога ќе настане осигурен случај, осигурувачот е должен да го исплати надоместот или сумата определена со договорот во договорениот рок, кој не може да биде подолг од 14 дена, сметајќи од денот кога осигурителот добил известување дека настанал осигурениот случај.

Ако за утврдување на постоењето на обврската на осигурувачот и на нејзиниот износ е потребно извесно време, овој рок почнува да тече од денот кога е утврдено постоењето на неговата обврска и нејзиниот износ.

Ако износот на обврската на осигурувачот не е утврден во рокот, осигурувачот е должен без одложување да го исплати неспорниот дел од штетата.

Доколку осигурувачот своите обврски не ги исполни во предвидените рокови, должен е на осигуреникот да му исплати надомест за штетата и казнена камата (сметана од денот на прием на известувањето дека настанал осигурениот случај).

6. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ (ОСИГУРЕНИЦИ)

Потребата од заштита на осигурениците произлегува пред сè од неурамнотреженоста на моќта и информациите меѓу осигурениците и друштвата за осигурување кои делуваат на финансискиот пазар. Добро дизајнирана рамка на заштита на потрошувачите, насочена кон обезбедување на потрошувачите со доволно информации за нивните права и обврски, ја намалува оваа неурамнотеженост и помага во градењето на стабилен осигурителен пазар. Високото ниво на свесност и информираност на потрошувачите придонесува кон поголема посветеност на друштвата за осигурување во унапредување на изборот и квалитетот на осигурителните производи и развивање на лојална конкуренција во насока на задоволување на потребите на осигурениците.

Друштвата за осигурување треба да обезбедат:

- **транспарентност во работењето преку обезбедување информации кои ќе бидат потполни, соодветни и споредливи во однос на цените и условите за осигурителните производи;**
- **избор на квалитетни осигурителни производи;**
- **брза и квалитетна исплата на штети;**
- **ефикасни механизми за вонсудско решавање на спорови и**
- **заштита на лични и доверливи податоци.**

Друштвата за осигурување се должни, пред склучување на договорот и за време на траење на договорот за осигурување, да ги обезбедат осигурениците со информации во врска со предметното осигурување, а во случај на жалби од осигурениците да постапат по нив и во разумен рок да го известат осигуреникот за крајниот исход

6.1. Известување на осигурениците при склучување

договори за осигурување

При склучување на договор за осигурување, односно при потпишување понуда за осигурување, друштвото за осигурување е должно договорувачот на осигурување, односно осигуреникот, во писмена форма да го извести за:

- **назив, правен статус, седиште и адреса на друштвото за осигурување, како и филијалата преку која е склучен договорот за осигурување;**
- **назив, правен статус, седиште и адреса на друштвото за застапување или осигурително брокерското друштво, во случај кога договорот е склучен преку друштвото за застапување во осигурување или осигурително брокерското друштво;**
- **општи и посебни услови на осигурување и законот што го регулира осигурувањето;**
- **случаи при кои општите и посебните услови не се применуваат;**
- **период на важење на договорот за осигурување;**
- **износот на премија, како и пресек на премијата по одделни ризици и износите на даноци, такси и други трошоци по основ на премијата и вкупниот износ што треба да се платат;**
- **право на одложување или прекинување на договорот за осигурување;**
- **начин на поднесување на отштетно побарување до друштвото за осигурување;**
- **начин на поднесување на жалба против работењето на друштвото за осигурување, друштвото за застапување во осигурување и осигурително брокерското друштво и начин на вонсудско решавање на спорови;**
- **органот надлежен за супервизија врз работењето на друштвото за осигурување.**

Во случај на осигурување на живот или осигурување од последици на несреќен случај со право на поврат на еден дел од премијата за осигурување, известувањето, покрај наведените податоци, треба да содржи и податоци за:

- *основи и критериуми за распределба на добивката;*
- *таблица на откупна вредност на полисата.*

Во таблиците на откупни вредности се прикажани износите кои се исплаќаат на договорувачот на осигурување, кога тој сака да го прекине договорот на осигурување, а се секогаш помали од износот кој до тој момент договорувачот на осигурување го има уплатено. Во случај на откуп на полисата на осигурување, доаѓа до раскинување на договорот за осигурување и друштвото за осигурување нема обврска за исплата на осигурителната сума.

- минимална премија и минимално времетраење на осигурувањето потребни за капитализација на договорот за осигурување и правата кои ги има осигуреникот во тој случај;

Во Таблиците на капитализирани вредности се прикажани износите кои друштвото за осигурување е должно да ги исплати тогаш кога договорувачот на осигурување ќе престане да ја плаќа премијата, но не сака да го раскине договорот за осигурување. Во случај на капитализација, договорот на осигурување останува на сила а друштвото за осигурување има обврска да ја исплати намалената осигурена сума.

- во случај кога инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот, издвоени средства кои ја покриваат математичката резерва за тоа осигурување, како и структурата на вложување на тие средства;
- даночната регулатива која се однесува на осигурувањето.

Во случај на осигурување на правна заштита, во договорот за осигурување децидно се наведува дека друштвото за осигурување ги покрива исклучиво трошоците за правно застапување преку адвокат или друго лице назначено од друштвото.

6.2. Известување на осигурениците во тек на периодот

на важење на договорот за осигурување

За време на траењето на договорот за осигурување, друштвото за осигурување, односно друштвото за застапување во осигурување и осигурително брокерското друштво се должни, преку средствата за јавно информирање, да го известат осигуреникот за сите промени на податоците кои му биле дадени на осигуреникот при склучување на договорот за осигурување на живот или неживотно осигурување. Друштвото за осигурување на живот е должно, во текот на траењето на договорот за осигурување, еднаш годишно да ги известува осигурениците за нивното учество во добивката.

6.3. Постапување на осигурениците во случај на незадоволство од услугата

која ја добиле од друштвото за осигурување

Во случај кога осигуреникот смета дека друштвото за осигурување не се придржува кон одредбите од договорот за осигурување, истиот може да достави приговор до:

1. Соодветната организациона единица надлежна за решавање на спорови меѓу договорни страни во рамки на друштвото за осигурување;
2. Службата за внатрешна ревизија во друштвото за осигурување;
3. Организацијата за заштита на потрошувачи;
4. Агенцијата за супервизија на осигурување.

Друштвата за осигурување се должни да воспостават систем, интерни процедури и постапки за вонсудско решавање на спорови меѓу потрошувачите (осигурениците) односно договорувачите на осигурувањето и друштвата за осигурување, односно понудувачите на услуги на осигурување. Друштвото за осигурување е должно да се произнесе по претставка поднесена од осигуреник во рок од 30 дена од денот на поднесување на претставката.

Доколку осигуреникот поднесе претставка до Агенцијата за супервизија на осигурување против работењето на друштво за осигурување, Агенцијата е должна да ги испита наводите и да се произнесе по претставката во рок од 30 дена од денот на поднесување на истата.

.....
Напомена за осигурениците и корисниците на осигурување:
Агенцијата за супервизија во осигурување во постапувањето и одлучувањето по претставки нема надлежност на Суд
.....

6.4. Доверливост на податоците

Друштвата за осигурување се должни сите податоци за осигурениците и/или други корисници на осигурување со кои се стекнале во текот на вршењето на работи на осигурување, да ги третираат како доверливи податоци.

Членовите на органите на друштвата за осигурување, нивните акционери, вработените и други лица, кои при работењето имаат пристап до доверливите податоци, податоците не смеат да ги пренесуваат на трети лица, и да ги користат спротивно на интересите на друштвото за осигурување и неговите клиенти ниту смеат да дозволат самите или, пак, трети лица да ги употребуваат во такви цели.

Користени извори

Закони:

1. Закон за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/02, 84/02, 98/02, 33/04, 88/05, 79/07, 08/08, 88/08, 56/09, 67/10 и 44/11);
2. Закон за задолжително осигурување во сообраќајот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/05, 70/06, 81/08 и 45/11);
3. Закон за здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 19/11 и 53/11);
4. Закон за трговски друштва;
5. Закон за облигациони односи и
6. Подзаконски акти донесени врз основа на горенаведените закони.

Публикации:

1. Годишен извештај за состојбата и движењата на осигурителниот пазар во Р. Македонија во 2010 година.
2. Годишен извештај за работењето на агенцијата за супервизија на осигурување во 2010 година.

Интернет-страници:

www.aso.mk
www.fzo.org.mk
www.mchamber.org.mk
www.nbrm.mk
www.cea.eu

Напомена

Целта на оваа брошура е да ја информира јавноста на достапен начин за законските прописи во делот на осигурувањето, поради што одредени законски поими се поедноставени. Од тие причини, овој текст не може да претставува темел за толкување на Законот за супервизија на осигурување, Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и на Законот за облигациони односи. Агенцијата за супервизија на осигурување не ја прифаќа одговорноста за евентуални грешки во овој текст. За Законот за супервизија на осигурување и Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, како и за сите подзаконски акти може да се информирате на официјалната интернет-страница на Агенцијата за супервизија на осигурување: www.aso.mk.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

368(035)

ПАЗАР на осигурување. - Скопје : Агенција за супервизија на
осигурување, 2011. - 42 стр. : илустр. ; 20 см

Библиографија: стр. 42

ISBN 978-608-65192-3-0

а) Осигурување - Прирачници
COBISS.MK-ID 89597450